

Seat No. : _____

AU-105

May-2016

B.A., Sem.-II

EC-I-112 : Sanskrit

रघुवंशम् (सर्ग-1)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) नीचेनाभांथी गमे ते भे पर टूंकनोंध लभो : **10**

Write short note on any **two** of the following :

(1) 'रघुवंश'नुं भंगलायरश.

Benediction Stanza of 'रघुवंशम्'

(2) द्दिलीपनुं वर्णन

Draw a character sketch of Dilip.

(3) कालिदासनी विनम्रता

Politeness of Kalidas

(4) 'रघुवंशम्' शीर्षक

The title 'रघुवंशम्'

(B) गमे ते अेक श्लोकनो अनुवाद करो : **4**

Translate any **one** verse of the following :

(1) ज्ञाने मौनं क्षमा शक्तौ त्यागे श्लाघाविपर्ययः ।

गुणा गुणानुबन्धित्वात्तस्य सप्रसवा इव ॥

(2) कलत्रवन्तमात्मानमवरोधे महत्यपि ।

तया मेने मनस्विन्या लक्ष्म्या च वसुधाधिपः ॥

2. (A) नीचेनाभांथी गमे ते भे पर टूंकनोंध लभो : **10**

Write short note on any **two** of the following :

(1) द्दिलीप-सुदक्षिणानी वसिष्ठाश्रमयात्रा

Journey of Dilip – Sudaxina to Vashisthashram

- (2) રાજદંપતીનું વસિષ્ઠ સાથે મિલન
Meeting of રાજદમ્પતી with વસિષ્ઠ.
- (3) કાલિદાસનું પ્રકૃતિ નિરૂપણ (યુનિટ-2ના આધારે)
Description of Nature by Kalidas (Based on unit-2).
- (4) કાલિદાસની કાવ્યશૈલી (યુનિટ-2 ના આધારે)
Poetic style of Kalidas. (Based on unit-2)

(B) ગમે તે એક શ્લોકનો અનુવાદ કરો :

4

Translate any **one** verse of the following :

- (1) કાપ્યભિચ્ચા તયોરાસીદ્વ્રજતોઃ શુદ્ધવેષયોઃ ।
હિમનિર્મુક્તયોર્યોગે ચિત્રાચન્દ્રમસોરિવ ॥
- (2) કિન્તુ વધ્વાં તવૈતસ્યામદૃષ્ટસદૃશપ્રજમ્ ।
ન મામવતિ સદ્વિપા રત્નસૂરપિ મેદિની ॥

3. (A) નોંધ લખો : (કોઈપણ એક)

7

Write note : (any **one**)

- (1) (a) કૃ ધાતુના વર્તમાનકાળના પ્રથમ પુરુષ (ઉત્તમ પુરુષ)ના રૂપો.
Forms of કૃ in present tense (First Person)
- (b) ભૂ ધાતુના વર્તમાનકાળના બીજો પુરુષ (મધ્યમપુરુષ) ના રૂપો.
Forms of ભૂ in present tense (Second Person)
- (c) અસ્ ધાતુનું હ્યસ્તન ભૂતકાળનું ત્રીજા પુરુષ (અન્ય પુરુષ) બહુવચનનું રૂપ.
Forms of અસ્ in Past tense (Third Person) Plural.
- (2) (a) કૃ ધાતુના હ્યસ્તન ભૂતકાળના પ્રથમપુરુષ (ઉત્તમ પુરુષ)ના રૂપો.
Forms of કૃ in Past tense (First Person)
- (b) ભૂ ધાતુના હ્યસ્તન ભૂતકાળના બીજોપુરુષ (મધ્યમપુરુષ)ના રૂપો.
Forms of ભૂ in past tense (Second Person)
- (c) અસ્ ધાતુનું વર્તમાનકાળનું ત્રીજા પુરુષ (અન્ય પુરુષ) બહુવચનનું રૂપ.
Plural Forms of અસ્ in Present tense (Third Person).

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો : (ગમે તે સાત)

7

Fill in the blanks with choosing appropriate option from the following :
(Any seven)

- (1) त्वं नाटकम् _____ । (करोषि, कुर्मः, करोति)
- (2) दुर्जनाः पापम् _____ । (अकुर्वन्, अकरोः, अकुर्म)
- (3) मन्दिरे भक्तजनाः _____ । (आस्म, आस्तम्, आसन्)
- (4) वयं संस्कृतज्ञाः _____ । (अभवत्, अभवाम्, अभवन्)
- (5) रमेशः मूर्खः _____ । (अस्ति, सन्ति, स्वः)
- (6) अहं गृहकार्यं _____ । (कुरुथः, करोमि, करोति)
- (7) ऋषयः वेदगानं _____ । (करोति, कुर्वन्ति, करोमि)
- (8) सः सूत्रधारः _____ । (अभवत्, अभवः, अभवाम्)
- (9) राष्ट्रगीतस्य गानं _____ । (भवामि, भवति, भवावः)
- (10) पर्वताः उत्तुङ्गाः _____ । (अस्ति, असि, सन्ति)

4. મહાકાવ્યનાં લક્ષણો આપી, 'રઘુવંશમ્' નું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

14

Give the characteristics of महाकाव्य and evaluate 'रघुवंशम्' as a महाकाव्य.

अथवा/OR

'किरातार्जुनीय' નો કથાસાર આપી, તેનું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

Give the summery of Kiratarjuniyam and evaluate it as 'महाकाव्य'.

5. (A) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ આપો :

8

Give answer with appropriate option of the following :

(1) કાલિદાસની પ્રથમ નાટ્યકૃતિ કઈ મનાય છે ?

Which is believed to be the Kalidasa's first Dramatic work ?

- (a) अभिज्ञानशाकुन्तलम्
- (b) विक्रमोर्वशीयम्
- (c) मालविकाग्निमित्रम्

(2) સુદક્ષિણાનું એક અન્ય નામ કયું હતું ?

Which was the another name of Sudaxina ?

- (a) मागधी
- (b) अवधी
- (c) मैथिली

- (3) દિલીપ કયા પિંડથી પિતૃઓની શ્રાદ્ધક્રિયા કરતો ?
With which Pinda Dilip performed the Shradhakriya of Pitrus ?
(a) સ્વાહા (b) સ્વધા (c) વષટ્
- (4) દિલીપે મુનિ વસિષ્ઠને શેમાંથી ઉદ્ભવેલા કહ્યા છે ?
Dilip has described Muni Vashistha as being emerged out of what ?
(a) બ્રહ્મ (b) અગ્નિ (c) સૂર્ય
- (5) નીચેનામાંથી કયા શબ્દનો અર્થ 'સામા' નામનું ધાન્ય થાય છે ?
Which of the following word describes the meaning of grain called 'Sama' ?
(a) વ્રીહિ (b) ગોધૂમ (c) નીવાર
- (6) સંસ્કૃત ભાષામાં કેટલા લ કાર છે ?
How many લ કાર are there in Sanskrit language ?
(a) 4 (b) 6 (c) 10
- (7) 'શિશુપાલવધ' કેટલા સર્ગમાં વિભક્ત થયેલું છે ?
How many Sarga is Shishupalvadha divided in to ?
(a) 16 (b) 18 (c) 20
- (8) ભારવિ તેમની કઈ વિશેષતા માટે જાણીતા છે ?
What is Bharvi's known for ?
(a) ઉપમા (b) અર્થગૌરવમ્ (c) પદલાલિત્યમ્

(B) જોડકાં જોડો :

6

Match the columns :

(A)	(B)
(1) પ્રણવ:	(a) પ્રથમ પુરુષ:
(2) આદ્ય:	(b) ઇન્દ્ર:
(3) નયજ્ઞ	(c) ઐકાર:
(4) મઘવા	(d) વિદ્વદૌષધમ્
(5) નૈષધમ્	(e) દિલીપ:
(6) આવામ્	(f) પ્રથમ:

AU-105

May-2016

B.A., Sem.-II

EC-I-112 : Sanskrit

(बुद्धचरितम् – सर्ग-3)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 70

सूचना : (1) જમણી બાજુના અંકો પૂરા ગુણ દર્શાવે છે.

Figure to the right side indicates full marks.

(2) પ્રશ્નપત્રમાં છાપેલો પ્રશ્નક્રમાંક જ તમારી ઉત્તરવહીમાં લખો.

Write the same question number in answer book as mentioned in the question paper.

1. (A) નીચેના વિશે ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ બે)

10

Write short notes on the following : (any two)

(1) સિદ્ધાર્થની નગરચર્યા માટેની તૈયારીઓ.

The eagerness of the prince Siddharth to visit the city gardens.

(2) સિદ્ધાર્થને જોવા માટે સ્ત્રીઓની કુતુહલતાનું વર્ણન

Describe the reaction of women for seeing Siddharth.

(3) વૃદ્ધ અને રોગીના દર્શનની કુમાર ગૌતમ પર અસર

The effects on Kumar Gautam after seeing the old and sick.

(4) बुद्धचरित शीर्षकम् ।

(B) નીચેનામાંથી કોઈપણ એક શ્લોકનો અનુવાદ કરો :

4

Translate any **one** of the following verses :

(1) अथो नरेन्द्रः सुतमागताश्रुः शिरस्युपाध्नाय चिरं निरीक्ष्य ।

गच्छति चासापयति स्म वाचा स्नेहान्न चैनं मनसा मुमोच ।

(2) क एष भोः सूत नरोऽभ्युपेतः केशैः सितैर्यष्टिविषक्तहस्तः ।

भूसंवृताक्षः शिथिलानताङ्गः किं विक्रियैषा प्रकृतिर्यदृच्छा ॥

2. (A) सर्ग-3ना आधारे सिद्धार्थनुं पात्रालेखन. 10

Character sketch of Siddharth according to Canto III.

अथवा/OR

सर्ग-3 ना आधारे अश्वघोषनी शैली वर्णवो.

Discribe the style of Asvaghosha according to canto III.

- (B) नीचेनाभांथी कोई अेक श्लोकनो अनुवाद करो : 4

Translate any one of the following verse :

- (1) यदा तु तत्रैव न शर्म लेभे जराजरेति प्रपरीक्षमाणः ।
ततो नरेन्द्रानुमतः स भूयः क्रमेण तेनैव बहिर्जगाम ॥
- (2) ततः स धीरोऽपि नरेन्द्रसूनुः श्रुत्वैव मृत्युं विषसाद सद्यः ।
अंसेन संश्लिष्य च कूबराग्रं प्रोवाच निर्हादवता स्वरेण ॥

3. (A) (1) $\sqrt{\text{कृ}}$ वर्तमानकाण प्रथम पुरुष (उत्तमपुरुषः) अने बीजा पुरुषना (मध्यमपुरुषः) अेकवचन, द्विवचन अने बहुवचनना रूपो लपो. 7

Write down Singular, Dual and Plural of $\sqrt{\text{कृ}}$ present tense first person (उत्तमपुरुषः) and Second person (मध्यमपुरुषः).

- (2) 'भवामि' रूप ओणभावो.

Explain form of भवामि.

अथवा/OR

- (1) $\sqrt{\text{अस्}}$ ह्यस्तन भूतकाणना प्रथम पुरुष (उत्तमपुरुषः) अने बीजा पुरुषना (मध्यमपुरुषः) अेकवचन, द्विवचन अने बहुवचनना रूपो लपो.

Write down singular, Dual and Plural of $\sqrt{\text{अस्}}$ past tense first person (उत्तमपुरुषः) and second person (मध्यमपुरुषः).

- (2) अकरोत् रूप ओणभावो.

Explain form of अकरोत्.

(B) યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ખાલી જગ્યા પૂરો :

7

Fill in the blanks with choosing appropriate option from the following :

(1) અધ્યાપકઃ પ્રવચનં _____ ।

(કરોતિ, કુર્વન્તિ, કરોસિ)

(2) જલેન કૃષિં _____ ।

(ભવતિ, ભવસિ, ભવન્તિ)

(3) અહં છાત્રઃ _____ ।

(અસ્તિ, અસ્મિ, આસ્તઃ)

(4) છાત્રાઃ વ્યાયાયં _____ ।

(કુર્વન્તિ, કરોસિ, કરોતિ)

(5) સઃ નૃપઃ _____ ।

(આસમ્, આસીત્, આસીઃ)

(6) ઋષિઃ તપમ્ _____ ।

(અકરોત્, અકુર્વન્, અકરવમ્)

(7) વયં પ્રેક્ષકાઃ _____ ।

(અભવાવ, અભવામ, અભવમ્)

4. મહાકાવ્યના લક્ષણો જણાવી, 'રઘુવંશમ્'નું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

14

Give characteristics of Epic and evaluate 'રઘુવંશમ્' as an Epic.

અથવા/OR

મહાકાવ્યના લક્ષણો આપી, 'શિશુપાલવધમ્'નું મહાકાવ્ય તરીકે મૂલ્યાંકન કરો.

Give characteristics of Epic and evaluate 'શિશુપાલવધમ્' as an Epic.

5. (A) નીચેનામાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને ખાલી જગ્યા પૂરો :

7

Fill in the blanks with choosing appropriate option of the following :

(1) બુદ્ધચરિતમ્ મહાકાવ્યમાં _____ સર્ગો છે.

There are _____ canto in બુદ્ધચરિતમ્ Epic. (28, 19, 18)

(2) સિદ્ધાર્થના પિતાનું નામ _____ હતું.

Siddharth father's name was _____. (સિદ્ધરાજઃ, શુદ્ધોદનઃ, સૂરસેનઃ)

- (3) અશ્વઘોષની શૈલી _____ છે.
Style of અશ્વઘોષ is _____. (ગોડી, વૈદર્ભી, પાંચાલી)
- (4) કુમાર ગૌતમે પ્રથમ _____ ના દર્શન કર્યાં. (વૃદ્ધ, રોગી, મૃતક)
Kumar Gautam has first seen _____. (Old man, Sick, dead body)
- (5) પદલાલિત્ય માટે _____ કવિ જાણીતા છે.
_____ Poet is known for પદલાલિત્ય. (ભારવિ, દણ્ડી, કાલિદાસઃ)
- (6) મહાકાવ્યમાં ઓછામાં ઓછા _____ સર્ગો હોવા જોઈએ.
There are minimum required canto _____ for epic. (8, 30, 12)
- (7) લટ્ લકાર _____ કાળ માટે વપરાય છે. (વર્તમાનકાળ, હિસ્તન ભૂતકાળ)
લટ્ લકાર: is used for _____. (Present Tense, Past Tense)

(B) જોડકાં જોડો :

7

Match the column :

(A)	(B)
(1) શારિપુત્ર પ્રકરણમ્	(a) સિદ્ધાર્થઃ
(2) કુમારસંભવમ્	(b) માઘઃ
(3) ત્રયો ગુણાઃ	(c) અસ્મદ્ સર્વનામ્
(4) તથાગત	(d) યુસ્મદ્ સર્વનામ્
(5) કુમાર ગૌતમઃ	(e) અશ્વઘોષઃ
(6) અહમ્	(f) બુદ્ધઃ
(7) ત્વમ્	(g) કાલિદાસઃ

_____